

Eduskunta
Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Varhaisen tuen toimivuus

Eduskunnan sivistysvaliokunta on pyytänyt 7.10.2019 Opetushallituksen lausuntoa hallituksen talousarvioesityksestä koskien varhaisen tuen toimivuutta peruskoulussa ja toisella asteella.

Hallituksen talousarvioesityksessä vuodelle 2021 mainitut tavoitteet

29.10. Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus ja vapaa sivistystyö

Toteutetaan varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen Oikeus oppia -ohjelmaa, jonka tavoitteena on parantaa tasa-arvoa ja laatua, kaventaa ja ennaltaehkäistä oppimiseroja sekä vahvistaa oppimisen tukea ja opetuksen laatua. Varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon vahvistamiseksi sekä osallistumisasteen nostamiseksi osana ohjelmaa muun muassa valmistellaan 2-vuotisen esiopetuksen pilotointihanketta sekä kehitetään kolmiportaisen tuen mallia.

29.20. Ammatillinen koulutus

Opiskelijoiden tarvitseman opetuksen ja ohjauksen varmistamiseksi opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen kohdennetaan lisäresursseja hallitusohjelman mukaisesti. Koulutuksen järjestäjät voivat käyttää lisärahoitusta uusien opettajien ja ohjaajien palkkaamisen ohella myös tuntiopettajien opetustuntimäärän lisäämiseen sekä opetuksen tukihenkilöstön palkkaamiseen.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät kehittävät ja ottavat käyttöön yksilöllisten opintopolkujen toteuttamista tukevia pedagogisia toimintamalleja ja ohjauspalvelujen malleja sekä niitä tukevia digitaalisia ratkaisuja, jotka parantavat toiminnan vaikuttavuutta.

29.20. Lukiokoulutus

Lukiolain toimeenpanolla vahvistetaan opiskelijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittää kansainvälistymistä tukevaa osaamistaan ja mahdollisuuksia tutustua korkeakouluihin ja korkeakouluopintoihin sekä työelämään jo lukio-opintojensa aikana lukion sijaintipaikasta riippumatta. Uudistuksella lisätään opiskelijoiden hyvinvointia, tuetaan opinnoissa etenemistä ja ehkäistään syrjäytymistä.

Tiivistelmä

Oikeus oppia -kehittämisohjelman piirissä valmistellaan oppimisen tuen, lapsen tuen ja inklusion edistämistoimia varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa laajasti. Keskeisiä toimenpiteitä ovat muun muassa: oppimisen tuen ja lapsen tuen sekä sen saavutettavuuden vahvistaminen ja kehittäminen, inklusiokäsitteen selkiyttäminen, toimivien inklusiomallien kehittäminen ja levittäminen sekä tutkimusperustaisten menetelmien ja mallien hyödyntäminen, oppimisen, lapsen ja nuoren kehitykseen ja hyvinvoinnin tukeen, sekä esi- ja perusopetuksen oppilas- ja opiskelijahuoltoon liittyvän moniammatillisen yhteistyön ja matalan kynnyksen palvelujen kehittäminen ja VIP-

verkoston (vaativan erityisen tuen verkosto) vakiinnuttaminen osana kehittämisohjelmaa ja verkoston moniammatillisen osaamisen hyödyntäminen lähikouluissa ja -päiväkodeissa. Opetushallitus osallistuu kehittämisohjelman toteuttamiseen yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Varhaiskasvatuksessa käytetyt menetelmät lasten sosioemotionaalisten taitojen tukemisessa -tilannekartoituksessa kehittämis ehdotuksena nousivat esille tutkimuksen kohdentaminen sosioemotionaalisten menetelmien vaikuttavuuden ja interventioiden tutkimukseen, systemaattisen täydennyskoulutusohjelman suunnittelemiseen ja järjestämiseen koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle.

Oppimisen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen sekä mielenterveyden ongelmien tunnistamisessa avainasemassa on opetus- ja ohjaushenkilöstö. Oikea-aikainen ja varhainen tuki sekä ohjaus koulussa ja oppilaitoksissa toteutuu opetus- ja ohjaushenkilöstön ja opiskeluhuollon palvelujen asian tuntijoiden yhteistyönä ja vuorovaikutuksessa huoltajien kanssa.

Koronakevään aikana myös opiskeluhuollon palvelujen saatavuus vaarantui merkittävästi. Erityisesti kouluterveydenhuollon henkilöstöä on siirretty muihin terveydenhuollon tehtäviin niin keväällä 2020 kuin kuluvana syksynä. Opiskeluhuollon resursseja on tärkeää vahvistaa myös yksilökohtaisen opiskeluhoitotyö osalta, jotta jokainen lapsi tai nuori saa tarvitsemansa tuen oikea-aikaisesti ennen ongelmien kumuloitumista.

Toisella asteella tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa kolmiportainen tuki ei ole käytössä. Erityisopetuksen käytänteiden kehittäminen ja vahvistaminen toisella asteella sekä valmentavassa koulutuksessa on tarpeellista jatkossakin.

Opetustoimen henkilöstökoulutuksen laatu, riittävyys ja vaikuttavuus riippuvat paljolti koko systeemin toimivuudesta, kuten osaamisen kehittämisen kansallisista ja paikallisista rakenteista, säädöspohjasta, rahoituksesta sekä koulutuksen ja opetuksen järjestäjien resurssien suuntaamisesta.

Panostukset kolmiportaisen tukijärjestelmän toimivuuden ja saavutettavuuden kehittämiseksi ja varmistamiseksi vuonna 2021 peruskoulussa ja toisella asteella

Hallituksen talousarvioesityksessä vuodelle 2021 on varattu 75 228 000 euroa perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmasta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen ja 50 000 000 euroa varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmasta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on käynnistänyt varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen laadun ja tasa-arvon Oikeus oppia -kehittämisohjelmat vuosille 2020–2022. Opetushallitus toteuttaa tulossopimuksensa mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa yhteistyössä laadun ja tasa-arvon ohjelmia. Tulossopimuksen mukaisista tavoitteista on muotoiltu eri yksiköiden yhteistyössä toteutettavia vaikutustekoja. Opetushallitus on käynnistänyt vuoden 2020 aikana Oikeus oppia -ohjelman mukaiset toimet (vaikutusteko 1.1.1 Käynnistämme laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelmien mukaiset toimet vuosille 2020–2022).

Opetushallitus osallistuu niin ikään aktiivisesti kansallisten Oikeus oppia -ohjelman työryhmien toimintaan, joita ovat:

- Oikeus oppia -kansallinen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen foorumi
- Koulutuksellisen tasa-arvon ja positiivisen erityiskohtelun edistämistoimia varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa valmisteleva työryhmä

- Oppimisen tuen, lapsen tuen ja inklusion edistämistoimia varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa valmisteleva työryhmä.

Oppimisen tuen, lapsen tuen ja inklusion edistämistoimia varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa valmisteleva työryhmän tehtävänä on:

- oppimisen tuen ja lapsen tuen sekä sen saavutettavuuden vahvistaminen ja kehittäminen
- inklusiokäsitteen selkiyttäminen, toimivien inklusiomallien kehittäminen ja levittäminen sekä tutkimusperustaisten menetelmien ja mallien hyödyntäminen
- oppimisen, lapsen ja nuoren kehitykseen ja hyvinvoinnin tukeen, sekä esi- ja perusopetuksen oppilas- ja opiskelijahuoltoon liittyvän moniammatillisen yhteistyön ja matalan kynnyksen palvelujen kehittäminen
- VIP-verkoston (vaativan erityisen tuen verkosto) vakiinnuttaminen osana kehittämisohjelmaa ja verkoston moniammatillisen osaamisen hyödyntäminen lähikouluissa ja -päiväkodeissa.
- tuen rakenteen selkiyttäminen ja vahvistaminen lähtökohtina varhainen tuki, suunnitelmallisuus ja läpinäkyvyys
- työyhteisöjen ohjaaminen toimintamalleja tukevien toimintatapojen käyttöön koulutuksen, työnohjauksen ja konsultaation avulla
- hallinnollisten rakenteiden ja menettelytapojen luominen sekä selkiyttäminen.

Työryhmän toiminnan pohjaksi tehdään erilaisia selvityksiä hankkeen kannalta tarpeellisista toimenpiteistä, joita ovat: oppimisen tuki varhaislapsuudesta toisen asteen siirtymään: tasa-arvon toteuttamiseen ja kehittämistarpeet -selvityksen päätulokset, varhaiskasvatuksen tuen nykytilan selvityksen esittely, esi- ja perusopetuksen kysely nykytilanteen selvittämiseksi sekä lisäksi mahdollisesti maahanmuuttotilastaisten oppilaiden osuus tuen eri portailla ja siirtojen perusteet ja inklusiokäsitteen tarkastelu.

Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri osallistuu työryhmän ja VIP-verkoston toimintaan. Valteri on Opetushallituksen alaisuudessa toimiva valtakunnallinen oppimis- ja ohjauskeskus, joka tukee lähikouluperiaatteen toteutumista tarjoamalla monipuolisia palveluja yleisen, tehostetun ja erityisen tuen tarpeisiin. Yhtenä palveluna Valteri tuottaa oppimisen tuen neuvontapalvelua, joka tarjoaa ohjausta oppimisen tukeen liittyvissä kysymyksissä perusopetuksessa.

Parhaillaan on käynnissä myös tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen mallin kehittäminen ja jalkauttaminen perusopetukseen (perusopetuslain päivitys) sekä jatketaan toimenpideohjelmaa oppilaanohjauksen kehittämiseksi.

Ohjaus ja tuki toisella asteella

Uusi lukiolaki, laki ammatillisesta koulutuksesta sekä valmisteilla oleva laki tutkintokoulutuksesta valmentavasta koulutuksesta kuvaa oppimisen tuen osittain toisin kuin se on tällä hetkellä perusopetuksessa: toisella asteella tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa kolmiportainen tuki ei ole käytössä. Erityisopetuksen käytänteiden kehittäminen ja vahvistaminen toisella asteella sekä valmentavassa koulutuksessa on tarpeellista jatkossakin.

Oikeus osata -kehittämisohjelma vahvistaa ammatillisen koulutuksen laatua, tasa-arvoa ja vaikuttavuutta. Ohjelman tavoitteena on pitkäjänteisen kehittämistoiminnan tukeminen, jolla jatketaan ja tehostetaan myös ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanon tukea. Vuosina 2020-2022 ammatillista koulutusta on tarkoitus kehittää yli 270 000 000 eurolla. Keskeinen osa kokonaisuuden toimeenpanoa on opettajien ja ohjaajien (opetuksen ja ohjauksen) määrän lisäämiseen kohdennettu rahoitus, jota opetus- ja kulttuuriministeriö on jo myöntänyt hakumenettelyn kautta vuosina 2019 ja 2020 yhteensä 100 000 000 euroa. Jo tehdyt kohdennukset opetuksen ja ohjauksen määrän ja laadun parantamiseksi ovat olleet tärkeitä. Vuoden 2020 täydentävässä talousarvioesityksessä

rahoitusta on tarkoitus kohdentaa ammatillisen koulutuksen opettajien palkkaamiseen 150 000 000 euroa vuoteen 2022 mennessä, jotta voidaan kasvattaa lähiopetuksen määrää laadukkaana oppimisen turvaamiseksi. Opetushallitus katsoo, että jatkossa on tarpeen tarkastella resurssilisäysten vaikutuksia oppimistuloksiin ja läpäisyyn sekä huomioida muun muassa koronatilanteen kehittyminen ja sen vaikutukset koulutuksen järjestämiseen.

Hallituksen talousarvioesityksen mukaan lukiokoulutuksessa käynnistetään laatuohjelma koulutuksen laadun, opettajien työskentelyedellytysten ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi. Tavoitteena on, että lukiokoulutuksen laadunhallinta ja kehittäminen sisältyvät kiinteinä osina lukiokoulutuksen järjestäjien paikallisiin opetussuunnitelmiin ja että ne toteutuvat osana koulutuksen järjestämisen ydinprosesseja. Oppimisen, ohjauksen ja muun toiminnan laadun ja saavutettavuuden turvaamiseksi kehitetään digitaalisten ratkaisujen hyödyntämistä.

Osana edellä mainittuja kehittämisohjelmia toteutetaan opinto-ohjauksen kehittämisohjelma. Sen tavoitteena on kehittää ohjauksen toimintatapoja ja -käytänteitä valtakunnallisesti systemaattisiksi ja opiskelijoita yhdenvertaisesti kohteleviksi. Ohjelman avulla vahvistetaan ennen kaikkea eniten tukea ja ohjausta tarvitsevien nuorten, kuten oppimisvaikeuksista kärsivien tai psyykkisesti oireilevien nuorten sekä maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten nuorten saamaa ohjausta. Ohjauksen laadun vahvistamisen ohella pyritään turvaamaan myös ohjauksen riittävyys. Työelämän osamistarpeiden ennakointitiedon hyödyntäminen on osa ohjelmaa.

Opetushallitus osallistuu kehittämisohjelman toteuttamiseen yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Varhaiskasvatuksen varhaisen tunnistamisen ja tukemisen kehittäminen

Opetushallitus osallistuu aktiivisesti käynnistyneeseen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen tuen ja inklusion kehittämisen kansallisen työryhmän toimintaan. Työ on vasta alkanut, työryhmän ensimmäisen vaiheen tuloksia julkaistaan keväällä 2021.

Varhaiskasvatus on tutkimusten mukaan merkittävä ympäristö lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen opettelussa ja opettamisessa. Nyky-yhteiskunnassa sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen sekä kulttuurisen osaamisen merkitys korostuu. Lasten ensikokemukset ryhmässä toimimisessa saadaan usein varhaiskasvatuksessa. Kiusaamisen ehkäisemisessä tulee huomioida erityisesti lapsiryhmässä vallitseva ilmapiiri ja varhaiskasvatusyksikön toimintakulttuurikäytännöt. Sosioemotionaalisilla taidoilla ja niiden ohjaamisella sekä ryhmän koheesiolla on merkitystä muun muassa kiusaamisen yleisyyteen ja erilaisten ristiriitatilanteiden ratkaisemiseen.

Opetushallitus on tuottanut tilannekartoituksen, jossa selvitettiin varhaiskasvatuksessa käytetyt menetelmät lasten sosioemotionaalisten taitojen tukemisessa (Määttä ym. 2017)

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/lasten-sosioemotionaalisten-taitojen-tukemisen-varhaiskasvatuksessa>. Tilannekartoituksen kehittämis ehdotuksena nousivat esille tutkimuksen kohdentaminen sosioemotionaalisten menetelmien vaikuttavuuden ja interventioiden tutkimukseen, systemaattisen täydennyskoulutusohjelman suunnittelemiseen ja järjestämiseen koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle.

Opetushallitus jakoi valtion erityisavustusta 2,3 miljoonaa euroa hankkeille, joiden tavoitteena on ollut tuottaa tutkimustietoa ja rakentaa koulutusohjelma varhaiskasvatuksen henkilöstön perus- ja täydennyskoulutukseen lasten sosioemotionaalisten taitojen tukemiseen varhaiskasvatuksessa. Hankkeet päättyivät vuoden 2020 lopussa. Hankkeiden tuloksista Opetushallitus laatii verkkosivuilleen lasten sosioemotionaalisten taitojen tukemiseen varhaiskasvatuksessa tukimateriaalia sekä henkilöstökoulutuksia.

Oppimista ja sosiaalista kanssakäymistä vaikeuttavien tarkkaavaisuus- ym. neuropsykologisten häiriöiden ja mielenterveysongelmien varhaisen havaitsemisen ja niihin tarvittavan tuen ja hoidon kehittämistoimet vuonna 2021

Oppimisen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen sekä mielenterveyden ongelmien tunnistamisessa avainasemassa on opetushenkilöstö. Oikea-aikainen ja varhainen tuki koulussa toteutuu opetushenkilöstön ja opiskeluhoollon palvelujen asiantuntijoiden yhteistyönä ja vuorovaikutuksessa kotien kanssa. Kun koulut keinot oppilaan tukemiseksi todetaan riittämättömiksi, tarvitaan laajempaa yhteistyötä sosiaali- ja terveystoimen tai esimerkiksi kuntoutustahojen kanssa.

Juuri julkaistussa oppaassa *Kouluikäisten mielenterveysongelmien tuki ja hoito perustason palveluissa* (<https://www.julkari.fi/handle/10024/140590>) käsitellään kouluikäisen mielenterveyteen liittyviä monia näkökulmia monitasoisesti.

Kun koulussa herää huoli oppilaan hyvinvoinnista tai oppimisesta, tulisi tuen olla saatavilla osana koulupäivää tai mahdollisen koulun ulkopuolisen ”hoitoketjun” saumaton. Palvelujen tulisi olla käytävissä riippumatta opetuksen/koulutuksen järjestäjästä, jotta tasa-arvo mahdollistuu. Maahanmuuttotilanteet sekä vieraskieliset oppijat tulisi huomioida erityisenä kohderyhmänä.

Oppilas- ja opiskelijahuollon resurssien varmistaminen vuonna 2021

Oppilas- ja opiskeluhoito muodostaa esiopetuksesta toiselle asteelle ulottuvan jatkumon, joka turvaa lasten ja nuorten oppimisen ja hyvinvoinnin tukemisen osana koulun arkea. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan yhteisöllinen opiskeluhoito (ml. ennalta ehkäisevä työ) on ensisijainen opiskeluhoollon toteuttamistapa kouluissa ja oppilaitoksissa. Ennalta ehkäisevä työ on vaikuttavin opiskeluhoollon työmuoto, koska sen välityksellä tavoitetaan kaikki koulun oppilaat ja opiskelijat. TEA-tiedonkeruun mukaan (OPH ja THL) yksilökohtainen työ on kuitenkin edelleen pääasiallinen toimintatapa kouluissamme. Koska lain mukaan yhteisöllinen opiskeluhoito kuuluu jokaisen koulun aikuisen tehtäviin, tulisi sen edellyttämisen valmiuksien hankkiminen turvata niin opettajien peruskoulutuksessa kuin jatkuvalla ja kattavalla täydennyskoulutuksella. Vuosien 2020–2023 Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksen yksi pääteemoista on perustellusti johtamisosaamisen ja yhteisöllisen kehittämisen vahvistaminen.

Hallituksen talousarvioesityksessä vuodelle 2021 on varattu enintään 10 000 000 euroa oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistamiseen.

Koronakevään aikana myös opiskeluhoollon palvelujen saatavuus vaarantui merkittävästi. Erityisesti kouluterveydenhuollon henkilöstöä on siirretty muihin terveydenhuollon tehtäviin niin keväällä 2020 kuin kuluvana syksynä. Kouluterveydenhuollossa terveystarkastuksia tehtiin vain vähän verrattuna normaaliin käytäntöön ja työnantajalta saadut ohjeet turvalliselle työskentelylle koettiin puutteellisina. Yhteisöllisen ja ennalta ehkäisevän työn toteuttaminen on ollut haasteellista kevään etäopetusjakson aikana kaikissa opiskeluhoollon palveluissa (ml. psykologien ja kuraattoreiden työ). Yhteisöllinen työ edellyttää myös palveluissa työajallista resurssointia tähän tarkoitukseen. Opiskeluhoollon resursseja on tärkeää vahvistaa myös yksilökohtaisen opiskeluhoollotyö osalta, jotta jokainen lapsi tai nuori saa tarvitsemansa tuen oikea-aikaisesti ennen ongelmien kumuloitumista.

Koulun turvallisen toimintakulttuurin vahvistaminen on osa yhteisöllistä opiskeluhoolltoa. Opetushallitus on syksyllä 2020 päivittänyt oppaan seksuaalisen häirinnän ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa sekä toteuttanut aihealuetta koskevia täydennyskoulutuksia opetus- ja oppilashuoltohenkilöstölle. Opetushallitus on tänä syksynä myös julkaissut *Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa* -oppaan, joka sisältää toimintaohjeita niin koulujen ja oppilaitosten ennalta ehkäisevälle työlle kuin varsinaisiin kiusaamistilanteisiin puuttumiselle.

Oppaiden toimeenpano edellyttää jatkossa opetus- ja opiskeluhoollon henkilöstölle sekä koulu- ja oppilaitosjohdolle suunnattua täydennyskoulutusta.

Opetushallitus sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ovat vuonna 2019 aloittaneet yhteistyön eri viranomaisten ja yritysten kanssa, mitä yhdessä voidaan tehdä lasten ja nuorten hyvinvoinnille ja turvallisuudelle digitaalisilla alustoilla. Kokonaisuuden teemoina ovat mm. verkossa tapahtuva kiusaaminen, syrjintä, vihapuhe, rikokset, verkossa tapahtuva seksuaalinen häirintä, grooming ja seksuaalirikokset. Opetushallituksen sekä Terveiden hyvinvoinninlaitoksen lisäksi viranomaisten pyöreän pöydän keskusteluun marraskuussa 2019 osallistui valtionvarainministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, oikeusministeriö, Traficom Kyberturvallisuuskeskus, Poliisihallitus, Keskusrikospoliisi, Helsingin poliisilaitos, kilpailu- ja kuluttajavirasto, Keskusrikospoliisi, Kansallinen audiovisuaalinen instituutti sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri. Yrityksistä ovat mukana mm. Microsoft, Google, Facebook, Instagram, WhatsApp, Samsung ja Rovio. Yhteistyötä on myös tehty järjestöjen kanssa mm. Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Pelastakaa Lapset, Lastensuojelun keskusliitto ja Suojellaan lapsia.

Empatiapakkaus.fi-sivusto on tehty laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kesken, ja alkuvaiheessa ylläpidosta on vastannut Microsoft. Sivustolla opetetaan empatiataitoja digitaalisilla alustoilla oppilaille sekä tietoa opettajille ja huoltajille. Opetushallitus sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ovat mukana sivuston jatkokehittämisessä. Opetushallitus vastaisi yhdessä THL:n kanssa sisältöjen kehittämisestä, ja Opetushallitus toimisi sivuston ylläpitäjänä. Sisällön tuotantoon ja yhteiskehittelyyn on tarkoitus kutsua mukaan eri viranomaistahoja, järjestöjä, yrityksiä, opettajia, vanhempia, lapsia ja nuoria. Tehtävä olisi Opetushallitukselle uusi. Kokonaisuudesta sekä tehtävästä ja sen toteuttamisesta keskustellaan opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Opettajien osaamisen kehittäminen

Opettajien ammatillisen osaamisen kehittämisen merkitys kasvaa koko ajan. Opetustoimen henkilöstöllä tulee olla mahdollisuus kehittää ammatillista osaamistaan, johtamisosaamistaan ja työhyvinvointiaan koko työuran ajan. Erityisen tärkeää on, että osaamis- ja koulutustarpeita ennakoidaan ja tulevaisuuden tarpeisiin pyritään vastaamaan. Tarjoamalla eri tavoin toteutettua henkilöstökoulutusta tuetaan henkilöstön yhtäläisiä mahdollisuuksia osallistua ja kehittää osaamistaan koko työuran ajan. Kontaktiopetuksen, digitaalisten oppimisympäristöjen hyödyntämisen sekä työpaikalla tapahtuvan osaamisen kehittämisen yhdistäminen edistää yhtäläisiä koulutusmahdollisuuksia.

Opetustoimen henkilöstökoulutuksen laatu, riittävyys ja vaikuttavuus riippuvat paljolti koko systeemin toimivuudesta, kuten osaamisen kehittämisen kansallisista ja paikallisista rakenteista, säädöspohjasta, rahoituksesta sekä koulutuksen ja opetuksen järjestäjien resurssien suuntaamisesta.

Valtion rahoittaman opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksen tavoitteena on edistää opetustoimessa ja varhaiskasvatuksessa toimivan henkilöstön jatkuvaa oppimista ja tasarvoisia mahdollisuuksia kehittää ammatissa tarvittavaa osaamista. Vuosien 2020–2023 Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksen pääteemat ovat:

- Johtamisosaamisen ja yhteisöllisen kehittämisen vahvistaminen
- Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen
- Osallisuuden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen oppimisyhteisöissä (ml. kunniaväkilta)
- Oppimisen tuen ja yksilöllisten oppimispolkujen uudistaminen
- Arviointiosaamisen ja laadunhallinnan vahvistaminen
- Kielellisen ja kulttuurisen osaamisen vahvistaminen
- Digitalisaation tasa-arvon lisääminen

15.10.2020

OPH-3870-2020

- Kestävän elämäntavan vahvistaminen (ml. kestävä kehitys)
- Jatkuvan oppimisen ja osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen vahvistaminen
- Seksuaali- ja tasa-arvokasvatus

Opetushenkilöstön erityispedagoginen ja ohjausosaaminen tulisi varmistaa jatkuvalla, lyhytkestoisella täydennyskoulutuksella. Tällä hetkellä ainoat jatkuvat koulutukset ovat erityisopettajan ja opinto-ohjaajan koulutukset, mutta niiden lisäksi tarvittaisiin myös lyhytkestoisempia koulutuksia opettajille, joilla ei ole tavoitteena pätevyitä erityisopettajaksi tai oppilaan/opiskelijan ohjaajaksi.

Opetusneuvos, yksikön päällikkö

Marjo Rissanen